

για τὸ προικὸ τῆς Μαρίας δὲν περίσσευε λεπτὸ, μὴ οὔτε γὰρ τὸν ὑπομάρχο δὲν ἔμεινε νὰ πάρει τοὺς τόκους τοῦ αὐτὸν τὸ χρόνο.

Ὁ πατέρας μου εἶχε στείλει στὸ μεταξὺ ἐκεῖ τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ μου καὶ θέλησα νὰ φύγω εὐθὺς τὴν ἄλλη μέρα. Μὰ ἡ θεὰ ἤθελε σώνει καὶ καλά νὰ μὲ κρατήσει ὅσο νὰ περάσουν τὰ Χριστούγεννα ποὺ ἔρχόντανε σὲ λίγες μέρες,

Ὁ Νίκος μὲ δέχτηκε στὴν κάμαρά του τὸ ἴδιο βράδι, μοῦ πρότεινε μάλιστα νὰ κοιμηθῶ στὸν καπνὸ τοῦ γαϊτῆ ἔκανε κρύο στὴ σάλα.

«Ἀδύνατο νὰ σ' ἐνοχλήσω», τοῦ εἶπα.

«Μὴν εἶσαι ἀστείος», μοῦ εἶπε, «μὴ θυμᾶσαι τίς προάλλες. Εἶχα κάπιο λόγο τότε.»

Δέχτηκα. Ἄμα ἔμως ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ νὰ πέσουμε, εἶδα πὼς πήρε τὸ καπέλο του κ' ἔφυγε δίχως νὰ μοῦ πεῖ ποῦ πάει. Γύρισε τὰ χαράματα καὶ τὴν ἄλλη μέρα ξύπνησε ὅταν ἔμεις εἴχαμε πιά ἀπυρᾶει. Ἐπὶ τῆς Μαρίας ἔμαθα πὼς τῆ ζωὴ αὐτὴ τὴν ἔκανε ἀπὸ δύο βδομάδες.

«Καὶ ποῦ ξενυχτᾶ;» τῆ ρώτησα.

Σήκωσε τοὺς ὄμους.

«Ἐχει καμιά ἀγαπητικιά;»

Ἐφυγε δίχως νὰπαντήσει. Εἶδα πὼς δὲ φοροῦσε πιά τὰ πασουμάκια καὶ πὼς εἶτανε πῶς πολὺ χλωμὴ καὶ ἀνόρεχτη.

Τὸ ἀπόγευμα μὲ φώναξε ὁ Νίκος στὴν κάμαρά του. Εἶχε ἀποφάει καὶ ντυνότανε.

«Νωρὶς ξύπνησες», τοῦ εἶπα.

«Δὲν μπορῶ νὰ κοιμηθῶ τῆ νύχτα.»

«Θὰ τέλιωσες τὸ δράμα σου καὶ γλεντᾶς τώρα.»

«Σ —»

«Μπᾶ, δὲν τὸ τέλιωσες; Ἀκόμα;»

«Μπορεῖ κανένας νὰ ἐργαστῆ ὧς μέσα; Στὴν προστυχιά, στὴν ἀηδία. Μὲ τέτια χτήνη γύρο του. Ἄσ' τα. Ἐρχεσαι νὰβγοῦμε ὄξω;»

«Ποῦ νὰ πάμε;»

«Στὸν καφενέ. Ποῦ ἄλλο; Ἐκεῖ περῶ τῆ σιχασιά μου ὅσο νὰ φύγω.»

«Τ'ἔχεις γιὰ τὴν Ἀθήνα πάλε;»

«Ποιά Ἀθήνα! Τί νὰ κάμω κεῖ στὴν ἄλλη μούχλα;»

«Ἀλλά;»

«Στὴ Γερμανία θὰ πάω.»

Χαμογέλασα.

«Δὲν τὸ πιστέβεις; Νά, δὲς μαθαίνω καὶ γερμανικά.» Ἐβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα φυλλάδιο καὶ μοῦ τῶδωσε. Εἶτανε ἀλήθεια ἕνα κομάτι ἀπὸ γερμανικὴ μέθοδος, ἀπὸ κεινὲς ποὺ ποῦλοῦνε στοὺς δρόμους.

«Καὶ τί θὰ κάμεις στὴ Γερμανία;»

«Νὰ δῶ τὴ Γερμανία. Τί μὲ κοιτᾶς; Ὅπως δὲν ἔχει δεῖ τὴ Γερμανία δὲν εἶναι ἄνθρωπος. Δὲν ξέρει τί θὰ πεῖ ζωὴ. Γελᾶς ἔ; Τόσο νοιώθει. Νάμουνά τ'ὴν ἐσένα, θὰ πήγαίνα νὰ πάρω ἐκεῖ τὸ δίπλωμά μου.»

«Δὲς μου χρήματα —»

«Τί χρήματα; Ἀφορμές· γιατί σου λείπει ἡ ζωὴ μέσα σου. Τί μὲ κοιτᾶς; Ἐδῶ εἶναι καιρὸς χαμένους. Ἄκου τί μοῦ γράφει ὁ Πάλας.»

Ἐβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα πολυσέλιδο

γράμμα καὶ μοῦ διάβασε μερικὰ μέρη. Ἄν εἶτανε πρωθυπουργός, ἔλεγε, θάστελνε ἔλα τὰ παιδιὰ νὰ σπουδάζουνε στὴ Γερμανία καὶ θάκοβε μιστοὺς σὲ ἔλους τοὺς συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνες νὰ πᾶν ἐκεῖ νὰ δοῦνε τὴ ζωὴ μὲ τὰ στραβά τους. Ἔτσι μόνο μποροῦσε νὰ γίνεῖ στὸ ρωμῆϊκο ἕνα στοῦρμ καὶ ντράγγ.»

«Τί, τί;» τὸν ρώτησα.

«Ἵστερα σοῦ λέω γι' αὐτό· ἀκούσε πρώτα παρακάτω: Μόνο ἂν μπάσουμε τὸ γερμανικὸ πνεῦμα, θὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε. Γιὰ νὰ ζήσῃ κανένας, πρέπει πρώτα νὰβρει τὸν ἑαυτὸ του, πρᾶμα ποὺ μόνο ἐδῶ στὴ Γερμανία γίνεταί. Ἐδῶ θὰ καταλάβεις τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, ἐδῶ θὰ νιώσεις τὸν Αἰσχύλο καὶ τὸν Παρθενίωνα, ἅμα ἀκούσεις τὴν ἑνατη συμφωνία καὶ μπεῖς στοὺς κόσμους τοῦ Μπαϊκλιν. Θάντικρύσεις τὸ μεγάλο, θὰ αἰστανθεῖς τὸ τραγικὸ βάθος τῆς αἰωνιότητος, ποῦ ἂ δὲν ἀκούσεις τὸν ψαλμὸ τῆς μέσα σου, μὴν τὸ στοχάζεσαι πὼς θὰ δημιουργήσεις. Αὐτὸ ποὺ βλέπεις γύρο σου εἶναι ψευτιά. Αὐτοῦ δὲν ξέρει κανένας τί θὰ πεῖ ζωὴ, αὐτοῦ δὲ νιώθει τίποτε κανένας. Ὅ,τι σὰς ξιππάζει αὐτοῦ, ἐδῶ τὸ ξέβρουνε κ' οἱ κελνερίνες —»

«Τί εἶναι κελνερίνες;» ρώτησα.

«Θηλυκὰ γκαρσόνια. Πρέπει νὰ ξέρεις πὼς οἱ ἄντρες στὴ Γερμανία δὲν κάνουν ταπεινωτικὰ δουλιές.»

«Ἀλλὰ τί κάνουν;»

«Ἄντρικὲς δουλιές. Πρῶτα πρῶτα γίνονται στρατιῶτες, ὅπως στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα.»

«Δὲ σὲ πολυκαταλαβαίνω» τοῦ εἶπα.

Ἐλέασε: «Θάτανε ἀφύσικο κίελα νὰ καταλάβαινες. Ἡ Γερμανία δὲ νιώθεται ἔτσι εὐκόλα. Ἐλα πάμε.»

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΩΜΙΕ

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ ΣΤΟ ΣΗΜΑΔΙ

Ἵστερα ἀπὸ γερὸ φαγοπότι τὸ τραγοῦδι, κ' ἕστερα ἀπὸ τὸ τραγοῦδι ὁ χορός, τὰ παιχνίδια καὶ οἱ τρέλλες. Ἐνας τότες ἀπὸ τοὺς φίλους θυμήθηκε νὰ ριξοῦνε στὸ σημάδι, καὶ ὅλοι τους μὲ ἀναφωνητὰ χιρᾶς πεταχτήκανε κάτω στὸ περβόλι κ' ἐβγαίναν τὰ μπιστόλια ἀπὸ τὴ μέση τους. Διαιλέσανε τὸν τόπο τὸν κατὰλληλο γιὰ τὴ σκοποβολὴ κ' ἐκεῖ στήσανε μιὰ μισόταβλα γιὰ στόχο, Ἡ σκοποβολὴ σὲ λίγο ἀρχίνησε καὶ μπορεῖ νὰ πέσανε περισσότερα σημάρα παρὰ ὅσο πέσανε στὸν πόλεμο τοῦ ἐννενηντὴ ἐφτά. Ἀποροῦσε κανένας ποὺ βρεθῆκανε τόσες σφαῖρες στοὺς συντρόφους λὲς κ' εἶτανε προσκαλεσμένοι γιὰ πόλεμο καὶ ὄχι γιὰ γλέντι. Φαίνεται πὼς κάποιον παιδὶ πηγαινορχότανε στὴν πόλη κουβαλώνοντας σφαῖρες καὶ μπιστόλια

σὲ κείνους ποὺ δὲν τᾶχανε πάρει μαζί τους. Οἱ Καλαματιανοὶ εἶναι ἀλήθεια πὼς ἀγαποῦνε τὰ μπιστόλια καὶ ἄνθρωποι ὄχι τοῦ λιοῦ μὰ μορφωμένοι καὶ ἐπιστήμονες τοὺς ἀρέσουνε νὰ τὰ σέβουνε κι ἀπάνω τους. Καὶ δὲν μπορεῖ κανένας εἴκολε νὰ τοὺς κατηγορήσῃ γι' αὐτό, ἴσως μάλιστα καὶ νὰ τοὺς πλανήσῃ γιὰ τάντρίκιο καὶ παλληκαριῆσιο πάντα φέρσιμό τους σὲ ζητήματα κοινωνικὰ καὶ οἰκογενειακά. Τὸ φιλότιμο τοῦ Καλαματιανοῦ ντρόπιασμα καὶ προσβολὴ δὲ δέχεται. "Ὅποιος σκεφεῖ νὰ τοῦ κἀνῆ τέτοιο πράμμα ἄσκαμνι θὰ λογαριαστῆ μ' αὐτὸν κι ἀκριβὰ θὰ τὸ πλερώσῃ. Καὶ πᾶω νὰ πιστέψω μὰ τὴν ἀλήθεια πὼς ἡ καλύτερη πολιτικὴ στὸν τόπο μας εἶναι ἡ παλληκαριά σὲ ζητήματα ποὺ ἡ δικαιοσύνη μας εἶναι σὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ. Καὶ συλλογιέμαι γράφοντας τοῦτα τοὺς δημοτικιστάδες μας ποὺ καταντήσανε τὸ μπαίγνιο τῶν κουτοδασκάλων καὶ τῶν ὕβριστᾶδων τους. Τώρα τελευταῖα καὶ πόσο τὰ πράματα θάτανε ἀλλοιώτικα ἂν οἱ δημοτικιστάδες δείχνανε τὴ γροθιά τους καὶ τὴν παλληκαριά τους. Γιατί ὄχι; "Ὅταν ἔρχεται ἓνας καὶ σὲ βρίζει τόσο πρόστυχα καὶ μὲ τὰ βαριέτρα λόγια, γιατί νὰ μὴν τιμωρηθῆ ἀμέσως καὶ τί θὰ σήμαινε ἂν πέφτανε ἀκόμα καὶ λίγα κορμιά μπροστὰ στὴν ἐθνικὴ ντροπὴ ποὺ μᾶς κίμουνε οἱ σχολαστικοὶ μας; Τίποτι. Καλαματιανὸς ἔπρεπε νάναί κάθε δημοτικιστῆς. Νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ σὲ κανένα νὰ τοῦ προσβάλλῃ τὸ φιλότιμο, τὴν τιμὴ του, τὸ καμάρι τῆς ζωῆς τοῦ ἀξίζει νὰ ζῆ κανένας. Γιατί τί τὴ θέλεις τὴ ζωὴ ὅταν σοῦ φρονιάζει κανένας κατὰ πρόσωπο κάθε στιγμὴ πωλημένο καὶ προδότη κι ὁ ὕβριστῆς σου μένει ἀτιμώρητος καὶ καμωρώνει ἀκόμα γιὰ τίς βροσιές του τίς πρόστυχες καὶ ἀκατανόμηστες; Τὸ σεβασμὸ στὶς ἰδέες καὶ τὸ σεβασμὸ σὲ τίμια πρόσωπα μπορεῖ κανένας νὰ τὸν ἐπιβάλλῃ στὸν τόπο μας μὲ τὴν παλληκαριά, σὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κἀνῆ ἢ δικαιοσύνη καὶ μοῦ φαίνεται πὼς δὲν εἶναι μακριὰ ὁ καιρὸς ποὺ θὰ τὸ καταλάβουνε. "Ὅχι βέβαια τίς ἰδέες τίς ἴδιες. Οἱ ἰδέες ὅπως εἶναι ἰδέα καὶ ἡ γλώσσα ἢ ζωντανὴ ποὺ μιλάμε, αὐτὲς δὲν ἔχουνε ἀνάγκη ἀπὸ καμιά παλληκαριά γιατί ἐπιβάλλονται καὶ μοναχῆς τους, ὅπως καὶ ἐπιβάλλονται.

Ἡ σκοποβολὴ ξεκολουθοῦσε στὸ περβόλι ὅταν στὸ μπαλκόνι τοῦ σπιτιοῦ ποὺ μᾶς φιλοξενοῦσε πρόβαλε ἓνας νέος μ' ἓνα δίκανο στὸ χέρι. Τὴν ἴδια σκεδὸν στιγμὴ πάνου ἀπὸ τὸ μπαλκόνι ἀπὸ μιὰ χελιδονοφωλιά φτερούγισε ἓνα χελιδονάκι κίανοντας ἓνα γυρο στὸ περβόλι. Ὁ νέος μὲ τὸ δίκανο κουνήθηκε ἀπότομα, σήκωσε τὸ ντουφέκι καὶ σημάδεψε. Τὸ ντουφέκι βρόντηξε καὶ τὸ χελιδονάκι πάνου στὸ πέταμά του χτυπήθηκε κ' ἔπεσε ἀνάμεσα στὴ συντροφιά κάτου στὸ περβόλι. Ἀφήσανε ὅλοι τὴ σκοποβολὴ

καὶ τρέξανε νὰ δοῦν τὸ χελιδόνι. Τὸ χελιδόνι στὸ χέρι ἑνὸς ἀπὸ τὴν παρέα ἔσταζε αἷμα καὶ ψυχομαχοῦσε ἀνοικοκλειώντας τὸ στοματάκι του. "Ὅλους μιὰ θλίψη συνεπῆρε γιὰ τὸ φόνο τὸν ἄδικο τοῦ πουλιοῦ.

— Τὸ χελιδονάκι, καμμένη, βρέθηκε νὰ βάνῃς στὸ σημάδι.

Ἐἶπε ὁ ἓνας μὲ πόνο.

— Τί κρῖμα, τὰκούγατε προτιήτερι πὼς γλυκοκλαιδοῦσε.

Ἐἶπε ἓνας ἄλλος. Κι ὁ νέος ποὺ τὸ σκότωσε μὲ κάποια περιφρόνια τοὺς εἶπε.

— Δὲ βυριέσαι. Οἱ γάτες τρῶνε κάθε μέρι ἀπὸ δαῦτα.

Ὁ φονιάς τοῦ πουλιοῦ εἶτανε κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ καὶ σκότωνε ἔτσι ἄπονα γιὰ γοῦστο, νὰ δεῖξῃ πὼς εἶναι σκοπευτῆς, τᾶθῶο χελιδονάκι, τὴ χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸ τραγοῦδι.

Δὲ βυριέσαι οἱ γάτες τρῶνε κάθε μέρι ἀπὸ δαῦτα. Ξανάλεγα μέσα μου τὰ σκληρά του λόγια. Οἱ γάτες, οἱ συφορὲς καὶ οἱ δυστυχίες ποὺ κατασπαράζου-νε κάθε μέρι τὸν ποιητὴ τὸν ἄμοιρο. Δὲ σώνουνε αὐτὲς. — Νά, ποὺ ὁ νοικοκύρης ἀποτελειώνει τὴν κυτιστροφὴ.

Τὸ χελιδόνι στὸ σπῆτι δὲν εἶτανε πρᾶμα χρήσιμο γιὰ τὸν ἄγριο νοικοκύρη, ὅπως ἄχρηστος σκεδὸν θεωρήθηκε κι ὁ ποιητῆς ἀπὸ τὴν πολιτεία μας τὴν ἐπίσημη, μὲ τὴ διάταξη τὴν κατωδικαστικὴ ποὺ μπῆκε γιὰ τὴ γλώσσα στὸ Σύνταγμα. Καὶ γιὰ τοὺς δυὸ τὸ ἴδιο. Τὸ χελιδόνι στὸ σημάδι.

ΧΡ. ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ *Εδγ. Φωτ.* Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συντροφὴ κ' εὐχαριστοῦμε—; : Ζάνθη. Σὲ διπλορωτάμε καὶ μεῖς, ποιὸς εἶσαι; Χάρισέ μας τὸνομά σου νὰ σοῦ ἀπαντήσουμε. — κ. *Ἡλ. Παναγ.* Hamburg. Λάβαμε τὴ συντροφὴ τοῦ 910 καὶ 911 κ' εὐχαριστοῦμε.

Βγήκε τὸ καινούριο βιβλίο τοῦ

ΙΔ'Α

“ὍΣΟΙ ΖΩΝΤΑΝΟΙ,”

καὶ πουλιέται δυὸ δραχμὲς στὸ γραφεῖο τοῦ «ΝΟΥΜΑΣ». Στὸ ἐξωτερικὸ στέλνεται μὲ φρ. 2,25.

ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ παιδαγωγός, μὲ τίς καλύτερες συστάσεις, εἰδικὸς γιὰ μικρὰ παιδιά, ζητᾷ ἰδιαίτερα μαθήματα σὲ οἰκογένειες ποὺ θέλουνε νὰ μορφώσουν τὰ παιδιά τους φυσικὰ κι ἀνθρωπινὰ. Πληροφορίες στὸ γραφεῖο μας.